

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Nicolai Hieronymi Gvndlingii J. C. Ivs Naturæ ac Gentivm

Gundling, Nicolaus Hieronymus

Halæ Magdebvrgicæ, 1736

Cap. XIII.

urn:nbn:de:gbv:45:1-208

CAP. XIII.

DE EFFECTV PACTORVM IN
STATV CIVITATIS.

§. I.

PROMISSA, quæ sunt seruanda, consensu constare, indubium est. Sed quid sit CONSENTIRE, ciuitas amplius declarat.

§. II.

Neque enim vllus populus adeo inuenietur ferox, qui pactis & contractibus nullam inesse vim sit dicturus? At determinant sæpe Legislatores, quid ad consensum requiratur, si obligatio debeat conualescere, atque ex parte altera ius nasci. Quod nemini accidat peregrinum. Etiam apud Germanos non obstringuntur feminæ curatore destitutæ; nec minor promittit cum effectu, etsi intelligit, quid, quale, quantumue polliceatur. Ex quo consequitur, adiaci aliquid simplici consensui; quid? quod sæpe illum prorsus subtrui, ne dolis aperiat fenesira, ac, qui simplicioris & leuioris ingenii sunt, circumueniantur; aliquando vero sustineri, quod imperfectum, immo certe nullum videtur. E-

L

xem-

xempla præsto sunt in filiis familias mutuum contrahentibus, mulieribus fideiubentibus, ciuibus ludentibus, pollicitantibus, *cætera*.

§. III.

Quibus omnibus sicuti publica utilitas prætexitur; ita arbitrium, quod non est vniforme, in singulis fere ciuitatibus variat, astutia interdum cum prudentia certante, ac vanitate & inscitia cum superstitione intercurrente. Hinc *litteræ* sæpe, hinc *idioma* certum, hinc statæ verborum *formula*, hinc *charia* peculiaris ac signata, hinc *testes* & adfistentes, iique *certo numero*, hinc solennes *insnuationes* & *confirmationes* Magistratum; aliaque requiruntur.

§. IV.

Saltem *Turcæ* non nisi sua se obligari lingua credunt: in quo vaniores ne sint, an astutiores? dubitatur. Alienum nempe idioma se non satis intelligere dicunt. Nec scio, an Romani antiquissimi aliter rationes subduxerint, solam Latii linguam in stipulationibus admittentes?

§. V.

Eadem forte CALLIDITAS, aut subtilitas, quam Patriciis tribuunt annales, artificiosas verborum conceptiones & legis

legis actiones inuexit: quid? quod differentiam inter actus bonæ fidei & stricti iuris: quorum adiuncta a naturali simplicitate longissime abeunt.

§. VI.

PRVDENTIA vero in quamplurimis litteras ob meliorem probationem poposcit, ac Tutorum, Parentumq; liquidum consensum exegit; etiam iudicialia firmamenta, causam debendi expressam, pluraque alia; de quibus dubium est, an scopum suum semper adtingant, qui τὸ κέρειον habent in ciuitate. Neque enim solennia lites minuunt, sed augent, quia haud raro ex facto disputatur, an solennia sint abscessu adhibita? vt ne dicam, facile aliquid a diligentissimis omitti, & ab acutissimis negligi; eoque commercia atque ciuilia negotia valde impediri.

§. VII.

SUPERSTITIO iurandorum frequentiam introduxit, ac *uotis* vim addidit; maioremque *passionibus matrimonialibus*, quam reliquis auctoritatem conciliauit.

§. VIII.

VTILITAS fisci *pollicitationes* firmavit; quas in *anteceßum* acceptasse ciuitas fingitur: quam iuris Romani philosophiam pauci capiunt, ac repugnantia

tia hac parte Quiritibus adfingunt. Eadem lucrispes *chartam signatam* ceu tributum excogitavit, *insinuationes* subministravit, *confirmationes* auxit: vt multa Romanorum aliorumque populorum inuenta præteream in sequentibus de iis forte dicturus luculentius.

§. IX.

INSCITIA conventiones dolo ac metu initas aliquamdiu stabiles fecit: quæ per se videntur nullæ; totique fere de restitutionibus in integrum doctrinæ occasionem dedit.

§. X.

Ac sicuti ciuitas verbum *consentiendi*, sic eadem *doli*, *metus*, *illiciti* ac turpis voces aliquando pragmatice explicat. Ita Labeonis *DOLI* mali definitio, quam in foro sequimur, non omnem simulationem in contractibus e vita tollit, quando *is machinatio dicitur esse ad decipiendum alterum & fallendum in conventionibus adhibita*.

§. XI.

Per *METVM* autem non vani hominis timor intelligitur, sed qui cadat in hominem constantem: quod fieri censetur, si mortis, si verberum, si seruitutis, si stupri, aut alterius denique mali præsentia paciscentibus obiiciatur.

§. XII.

§. XII.

TVRPITVDO vero sæpe ad ciuitatis morem restringitur; tum ratione *rerum*, tum ratione *actionum*. Sic *Romani* meretrici ius exigendi mercedem ob stuprum permisere. Quod sane indicio est, eos meretriciam vitam & lupanaria non repudiasse absolute, aut pro re prorsus illicita habuisse, vti recte in *observationibus ad ius Atticum*, existimabat SALMASIVS. Multa quippe in ciuitate tolerantur, quæ rigidum morum examen non sustinent. Vnde rursus pellucet, quam absone SALMASIO contradixerint hoc loco aduersarii, Philosophorum scita ei obiicientes. Loquitur namque is de ciuitatis Romanæ more, & indulgentia.

§. XIII.

Iidem ROMANI in pari turpitudinis causa ius possidentis melius censuere: quod fidei sublestæ principium Cl. *Titius* appellat. Cuius rei argumentum quamuis in nostris quoque foris repetant, & propriæ turpitudinis allegationem restitutioni faciendæ refragari adiiciant, vel denique turpiter acceptum datumque fisco mancipent, non sic tamen isti rationes rite subducunt. *Nam primo casu*, inquit laudatus Titius, *vtique valde mi-*

quum est, quod accipiens ex sua improbitate lucrum consequatur, secundo vero incongruum est, quod solus dans, non etiam accipiens puniatur. Viroque casu illud parum equum censeri debet, quod dans sepe grauiori pœna coerceatur, quam meritis erat. Addo ego, propriæ turpitudinis allegationem apud Romanos aliquam forte speciem opinionum inueteratæ conciliasse, ut qui in foro publico pro Prætoris tribunali disceptabant; nec per propriam confessionem populo ridendi copiam exhibere volebant: neuiquam vero apud nos aliquid esse effecturam, quandoquidem in iudiciis nostris secretis propriæ turpitudinis allegationes obseruantur fere innumeræ; nec tamen acta propterea censentur rata, Barbeyracius nouum argumentum excogitauit, quare turpiter sic promissa & data infirma sint habenda. Neque enim libidinis oestro percitos consulto animo, inquit, promittere, sed furiosis viderisimiles, aut mente captis. Quæ ratio sicuti longius est petita; ita illa prorsus non indigemus, sed eorum potius opinionationibus adsociamus, qui libidinosos, dum cupiditatibus suis indulgent, nihil percipere voluptatis dicunt. Vix enim persuadetur acutioribus, dolo-
rem

rem illos confundere cum iucundo. Id verum hac in sententia, bona sua sic profundentes non ab omni parte bene perpendere, quæ sibi in futurum vere sunt utilia, quæue honesta. Sed intelligunt tamen iudem, quid faciant in præfenti, cuius amores sectentur, quid dent, cui, quare? nec ambigo, quin eius rei luculentam concinnare historiam possent.

§. XIV.

DE REBUS & FACTIS ALIENIS alia non occurrunt in statu imperii, quam quæ Cap. XI. §. LI. & LII. sunt adducta.

§. XV.

An vero quod TERTIO promitti curauit, is acceptare sine noua stipulatione possit? apud Romanos quærebatur; qui vno actu solennia contractuum, non autem carptim, & per interstitia absolueda decreuere. In disciplina rationis nemo repetitionem totius promissionis necessariam putabit vnquam.

§. XVI.

Circa FACTA PROPRIA ac nuda, eorumque præstationes plerique Doctores in veterum Jurisconsultorum sensum vix penetrant. Neque enim verum est, libertatem relinqui promittenti, facere ne, quod promissit, an liberare sese a facto promisso velit? præstando, quod interest.

Pendet id ab arbitrio accipientis, non promittentis; eoque experiri omnia iudex poterit, ut contumaciam perfidi hominis frangat. Quod si fieri nequeat, tempus erit demum, confugere ad id, quod interest.

§. XVII,

Sunt enim vel implenda promissa, vel adducendæ causæ cogentes, quamobrem impleri nequeant, aut ab obligationis vinculo aliquis cupiat exsolui.

§. XVIII,

De PRÆTORIIS in integrum restitutionibus earumque fundamento ad ff. plenius disserui: quæ neque censeo repetenda, neque hoc loco, qui in illis multa *artificialia* occurrunt, reputo necessaria.

§. XIX,

Quæ in RENUNTIATIONIBVS sæpe adhibentur solennia, rursus ad arbitraria pertinent, neque hac in disciplina vberius exponi debent: fundamentum *interpretationis* vero ex facto atque proposito agentium desumendum est: nihilque nunc præcipiendum amplius.

CAP. XIV.